
ADVIES

Ontwerp Burgervergadering Klimaat

Aanvrager	Minister Alain Maron
Aanvraag ontvangen op	12-10-22
Advies aangenomen door de Raad voor het Leefmilieu op	08-11-22

Vooraf

Op 12/10/2022 ontving de Raad voor het Leefmilieu (hierna "de Raad") de vraag van de Minister van Milieu om zijn opmerkingen en beschouwingen te formuleren over het ontwerp van de Burgervergadering over het klimaat (hierna "de Burgervergadering") die de Minister wil opzetten. Meer bepaald legt de Minister van Milieu aan de Raad een verslag voor waarin een model (opgesteld door de G1000 en Leefmilieu Brussel) wordt voorgesteld voor de oprichting van de Burgervergadering.

Deze Burgervergadering, die hoofdzakelijk bestaat uit een deliberatieve raad van 99 gelote burgers, zou een extra orgaan vormen in het democratische landschap van het Brussels Gewest. De Burgervergadering doelt erop het publieke debat over het klimaatprobleem bestendigen en zou toelaten om en een gedeelde visie op de ecologische transitie van het Gewest ontwikkelen, waardoor input wordt geleverd voor het regeringsbeleid dat wordt ontwikkeld om de regionale klimaatdoelstellingen te bereiken. Om de kwaliteit van de debatten in de Burgervergadering te waarborgen, wordt tevens een begeleidingscommissie ingesteld, bestaande uit diverse deskundigen, alsmede een commissie voor de *agendasetting* en een opvolgingscommissie.

Advies

De Raad is ingenomen met de wil van de regering om het grote publiek bij het klimaatbeleid te betrekken. Hij ondersteunt het belang van een discussiekader dat verder gaat dan individuele belangenbehartiging (politieke en andere mandaten). **De Raad** is echter van mening dat het model van de Burgervergadering in dit opzicht te weinig garanties bevat. **De Raad** betreurt ook het gebrek aan evaluatie van de verschillende bestaande vormen van burgerparticipatie en -raadpleging. Als deze ontoereikend worden geacht, waarom is dat dan zo?

De Raad plaatst vraagtekens bij de wijze waarop de Burgervergadering wordt geïnstitutionaliseerd, en ook bij de relatie tussen de Burgervergadering, **de Raad** en het Comité van Klimaatdeskundigen. **De Raad** zou dan ook suggereren geen burgerraadpleging te organiseren met grote publiciteit zolang de Gewestelijke Regering niet eerst een precieze plaats in het bestaande democratische proces heeft vastgesteld. Zowel burgers als parlementsleden moeten vooraf weten welke rechtskracht de aanbevelingen van deze Burgervergadering zullen hebben als deze onafhankelijk is van de bestaande adviesraden. Zonder duidelijkheid over de status van de Burgervergadering en over de onderwerpen en soorten vraagstukken die zullen behandeld worden, blijft dit ontwerp volgens **de Raad** een politiek communicatie-instrument.

De Raad voegt eraan toe dat het niet duidelijk is waar de Burgervergadering zal staan ten opzichte van de verschillende bestaande adviesraden. Het lijkt erop dat het voorgestelde ontwerp voor de Burgervergadering uiteindelijk de adviesraden zou kunnen overschaduwen, waardoor de verschillende middenveldorganisaties die in de adviesraden investeren, buitenspel worden gezet.

Alvorens een nieuw orgaan op te richten in het reeds complexe institutionele en administratieve landschap van het Gewest, acht **de Raad** het derhalve noodzakelijk de verschillende bestaande adviesorganen te inventariseren en na te gaan hoe zij het wetgevings- en democratische proces met toegevoegde waarde kunnen blijven dienen. De Regering is het aan zichzelf verschuldigd om het werk dat vandaag verricht wordt te valoriseren en om na te gaan in hoeverre deze bestaande organen

(eventueel door hervorming) een antwoord kunnen bieden op de verschillende vraagstellingen van de burgerparticipatie.

Om **de Raad** in staat te stellen zich met kennis van zaken uit te spreken over het voorgestelde model van de Burgervergadering, vroeg hij voorts om informatie over het gebruikte lastenboek. Wat waren de evaluatiecriteria die de gunning van het project aan de G1000 mogelijk hebben gemaakt?

Een alternatief model voor de G1000, dat het overwegen waard is, is dat van Willem Schinkel, waarin een "Raad van State" (in plaats van een burgervergadering) zich uitsluitend bezighoudt met de *agendasetting* van het parlement, en waarvan de leden niet alleen door loting worden aangewezen, maar ook worden geselecteerd op basis van hun deskundigheid. Dit zou een herwaardering betekenen van expertise, dat vandaag in het politieke debat vaak plaats moet maken voor partijpolitiek.

Met betrekking tot de concrete en praktische aspecten van het project van de Burgervergadering is **de Raad** van oordeel dat cycli van drie tot zes maanden te kort zijn om de verschillende klimaatvraagstukken grondig te behandelen. De Raad stelt zich ook vragen bij het aantal deelnemers: is het mogelijk om met 100 ongeschoolde mensen een kwalitatieve uitwisseling te hebben?

Om de kosten te drukken zonder de kwaliteit van de uitwisselingen in gevaar te brengen, zou men ook kunnen overwegen om de Burgervergadering te beperken tot ongeveer 15 deelnemers, maar waarbij zowel de opleidingssessies als de debatten worden gefilmd en uitgezonden (een optie waarvoor reeds in andere landen is gekozen). De doelstelling om de samenleving als geheel meer te betrekken bij het begrijpen van klimaatproblemen en de strijd tegen de opwarming van de aarde zou beter worden bereikt, aangezien de pers en de media als klankbord zouden kunnen dienen.

Tot slot is **de Raad** van mening dat het ontwerp voor de Burgervergadering te weinig garanties of details bevat op de volgende gebieden:

- Communicatie van de besluiten van de Burgervergadering aan het grote publiek (Hoe kan ervoor worden gezorgd dat het verrichte werk bekend wordt buiten de beperkte kring van stakeholders?);
- Geografische en sociologische selectie van de deelnemers (Hoe zullen sociale groepen die doorgaans moeilijk bij het milieudebat te betrekken zijn, aan het debat geassocieerd?);
- Deelname van burgers die voltijds werken (Hoeveel tijd moeten de deelnemers werkelijk investeren? Is de vergoeding voldoende voor de burgers om hun weekend op te offeren?);
- Opleiding en voorlichting van de deelnemers (Dit is van cruciaal belang voor dergelijke complexe vraagstukken; hoe worden de opleiders/voorlichters/deskundigen gekozen? Welke garantie wordt gegeven op hun onafhankelijkheid ten opzichte van de verschillende stakeholders? Welke banden zullen er zijn met de reeds door het Gewest erkende deskundigen, bijvoorbeeld zoals het Comité van klimaatdeskundigen?);
- Het beheer van de vergaderingen (Hoe wordt ervoor gezorgd dat elke deelnemer echt de kans krijgt om zich uit te drukken? Hoe wordt gezorgd voor een collectief overleg van hoge kwaliteit, dat vrij is van electoralisme en sektarisme? Hoe worden definitieve beslissingen genomen als er geen consensus is?).

*

* *